

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

ግብርና ሚኒስቴር

የ2015 በጀት ዓመት ሂሳብ

ኦዲት ሪፖርት

**ሚያዝያ 2016
አዲስ አበባ**

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ

ግብርና ሚኒስቴር

የ2015 በጀት ዓመት ሂሳብ አዲት ሪፖርት

የግብርና ሚኒስቴር የተመደበለትን የመደበኛ በጀት በፋይናንስ አዋጁ፣ ደንብ እና በተከታታይ በወጡ መመሪያዎች መሰረት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፤ እንዲሁም ሂሳቡ በመንግሥት የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሰረት መያዙንና የመንግሥት ሀብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ ከዚህ ሪፖርት ጋር የተያያዙትን የ2015 በጀት ዓመት የሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን አዲት አድርገናል።

ሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የግብርና ሚኒስቴር ሥራ አመራር ሲሆን፤ የሂሳብ ሪፖርቶችን አዲት በማድረግ ሙያዊ የአዲት አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና አዲተር መሥሪያ ቤት ኃላፊነት ነው።

አዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና አዲተር መሥሪያ ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 982/2008 ለመሥሪያ ቤታችን በተሰጠው ሥልጣን መሠረት የዓለም አቀፍ አዲት ደረጃዎችን (ISSAI) መሠረት በማድረግና የዋና አዲተር መሥሪያ ቤትን የአዲት ሥልት በመከተል ነው። እነዚህን የአዲት ደረጃዎች መከተል አዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ላይ አጥጋቢ የሆነ የአዲት አስተያየት ለመስጠት ያስችለናል።

አዲታችን፡-

- በሂሳብ ሪፖርቶች ላይ የሰፈሩትን አሀዞችና መግለጫዎችን የሚደግፉ ማስረጃዎችን በናሙና አዲት ማከናወንን፤
- የሥራ አመራሩ የሂሳብ ሪፖርቶች ሲያዘጋጅ ያደረገውን ጉልህ ግምቶች እና ውሳኔዎችን መመዘንን፤

- የሂሳብ አያያዝ ፖሊሲዎች ከዓመት ዓመት ሳይቀያየሩ በሥራ ላይ መዋላቸውን እና በበቂ ሁኔታ መገለጻቸውን ማመዛዘንን ያጠቃልላል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ ከሆኑ ስህተቶች የፀዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃና አጥጋቢ ማረጋገጫ የሚሰጥ መረጃና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውነናል፡፡

ከዚህም በተጨማሪ አዲቱ የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ተገቢ የሆኑ አዋጆች፣ ደንቦች እና በተከታታይ የወጡ መመሪያዎችን በመከተል የተዘጋጁ መሆኑንና በናሙና አዲት ማከናወንን ይይዛል፡፡

ለአዲቱ ሥራ መሠረት የሆኑት የግብርና ሚኒስቴር ያቀረባቸው የሂሳብ ሪፖርቶች፣ መዛግብት፣ ደጋፊ ማስረጃዎች እንዲሁም በሚኒስቴሩ ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው፡፡

አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን በመውሰድ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው፡፡

የሚከተሉት የአዲት ተደራጊው መ/ቤት የሂሳብ ሪፖርቶች ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል፡፡

- ◆ የሂሳብ ማመዛዘኛ፤
- ◆ የገቢ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የመደበኛ ወጪ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የተሰብሳቢ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የተከፋይ ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የዝውውር ሂሳብ ሪፖርት፤
- ◆ የኢትዮጵያ ግብርና ሚኒስቴር የ2015 የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፣ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት በመንግሥት የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት በትክክል የተዘጋጁና፣ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፣ ደንብና መመሪያን ጠብቆ የተከናወነ በመሆኑ በእኛ አስተያየት በግብርና ሚኒስቴር የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች እና የፋይናንስ አስተዳደር ሥርዓቱ አጥጋቢ ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ምንም እንኳን ከላይ የተሰጠውን የኦዲት አስተያየት የማይቀይረው ቢሆንም ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊሰጣቸው፣ እርምጃ ሊወሰድባቸው እና ለወደፊቱም ጥንቃቄ ሊደረግባቸው ይገባል፡፡

I. ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች (Emphasise Matters)

1.1 በቀረበው የተሰብሳቢ ሂሳብ ሪፖርት የእርጅና ዘመን ትንታኔ ላይ የሰነድ የቆይታ ጊዜ ከ1988 እስከ 1994 እና 1995 እስከ 2014 በጥቅል በመጠቀሱ እና ገንዘቡም ወጪ የሆነበት ቀን በሰነዱ ዕድሜ ትንታኔ ላይ በዝርዝር ባለመገለጹ ብር 79,323,859.40 ተሰብሳቢ ሂሳብ የቆይታ ጊዜውን ለማወቅ ያልተቻለ መሆኑ፤

1.2 የፌዴራል መንግሥት የበጀት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 2/2003 ክፍል ሶስት አንቀጽ 12(1) ማንኛውም የመንግሥት መሥሪያ ቤት ለበጀት ዓመቱ የተፈቀደለትን የመደበኛም ሆነ የካፒታል በጀት አጠቃቀም በሚገባ መቆጣጠር እንዳለበት ይገልጻል፡፡ በዚህ መሰረት ጽህፈት ቤቱ በጀቱን የሚቆጣጠር መሆኑን ለማረጋገጥ ለ2015 በጀት ዓመት በየበጀት ፕሮግራሞቹ ለየሂሳብ ኮዶች የተፈቀደው የወጪ በጀት ሥራ ላይ ከዋለው ጋር ሲነጻጸር ከ10% በላይ፡- በድምሩ ብር 1,202,273,994.32 ሥራ ላይ ያልዋለ መሆኑ፤

ታውቋል፡፡

II የህጋዊነት ጉዳዮች (Compliance Matters)

2.1 በፌዴራል መንግሥት መሥሪያ ቤቶች የሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 5/2003 ክፍል ሁለት አንቀጽ 8(5) በመሰረት ተከፋይ ሂሳቦችን ለመከታተል ተገቢው የቁጥጥር ሥርዓት መዘርጋቱን እና አገልግሎቱ ያለበትን ተከፋይ ሂሳብ በወቅቱ ለሚመለከተው አካል የሚከፍል መሆኑን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ በተለያዩ የተከፋይ ሂሳብ ኮዶች (መደቦች)፡- ብር 67,880,451.11 በወቅቱ ያልተከፈለ ተከፋይ ሂሳብ

ተገኝቷል፡፡

III ሌሎች ጉዳዮች (Other Matters)

አዋጅ ቁጥር 649/2001 እና በፌዴራል መንግስት የንብረት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 9/2003 ክፍል 2 አንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ 1 ከፊደል ሀ-በ በተዘረዘረው መሰረት ተገዝተው ወደ መ/ቤቱ ንብረት ክፍል የገቡ ንብረቶችን በትክክል መግባታቸውን፣ ወጪ መደረጋቸውን እና ምዝገባ መኖሩን የሚያሳይ መዝገብ መቋቋሙን፣ ንብረቶቹን በአግባቡ መጠበቃቸውን እና ዓመታዊ የቋሚና አላቂ ንብረት ቆጠራ ተደርጎ የመንግስት ንብረት ስለመጠበቁ እንዲሁም በክፍል 4 ንዑስ አንቀጽ 1 የመንግስት ንብረት አወጋገድ መሰረት ንብረቱ ለመ/ቤቱ ዓላማዎች የማይፈለግ ሲሆን፣ ንብረቱን ይዞ መቀጠል የሚያስከትለው ወጪ ከፍተኛ በመሆኑ የማያዋጣ ሲሆን እና በልዩ ልዩ ምክንያት ንብረቱ የሚፈለግበትን አገልግሎት በብቃት መስጠት የማይችል ወይም ከአገልግሎት ውጪ በሚሆንበት ጊዜ ንብረቶቹ መወገድ እንዳለባቸው በሚገልጸው መሰረት መወገዱን ለማረጋገጥ ኦዲት ሲደረግ፡-

3.1 የቋሚ ንብረቶች ፤

- በሳሪስ የሚገኘው መጋዘን አስፋልት ተከትሎ የሚገኝ በመሆኑ እና የመጋዘኑን አጥር ተጠግተው ንግድ ቤቶች የተሰሩ በመሆኑ ለጥበቃ አመቺ ካለመሆኑም በላይ በሰው ሰራሽ አደጋ የተጋለጡ መሆኑ
- የሚኒስቴሩ መጋዘኖች በቃሊቲና በሳሪስ አካባቢ በርቀት የሚገኙ በመሆኑ ምክንያት ለአስቸኳይ ሥራ ዕቃ ለማውጣት አስቸጋሪ ከማድረጉም በተጨማሪ ለነዳጅ ከፍተኛ ወጪ እንዲወጣ የሚያደርግ መሆኑ እና የስራ ሰዓት የሚሻማ መሆኑ፤
- የብቃትን የሰው ሀብት አስተዳደር ስራ አስፈፃሚ በ2015 በጀት አመት የለቀቁ ተብሎ በተሰጠን የሠራተኛ ዝርዝር መሰረት በማድረግ ሲታይ 08 የለቀቁ ሠራተኞች ብር 498,201.75 የሚያወጣ የተለያዩ በእጃቸው የሚገኝ ንብረት ሳይመልሱ የለቀቁ መሆኑ ፤

- ቃሊቲ የሚገኙ አገልግሎት የማይሰጡ 25 ተሽከርካሪዎች በሳሪስ የሚገኙ 06 የሚወገዱ ተሽከርካሪዎች ለፀሐይና ለአባራ በሜዳ ላይ ያለመጠለያ ተቀምጠው የሚገኙ መሆኑ፤
- ሳሪስ የሚገኙ 03 በብልሽት ምክንያት ቆመው የሚገኙ ተሽከርካሪዎች ከ2013 ዓ/ም ጀምሮ ለሶስት ዓመታት እርምጃ ያልተወሰደ መሆኑ፤
- በበጀት ዓመቱ ለሌላ ተቋም በስጦታ የተሰጡ ተሽከርካሪዎችን ዝርዝር በተጠየቀው መረጃ መሠረት ንብረት ክፍል በስጦታ እንዲተላለፉ የውሳኔ ሀሳብ የሰጠው የመ/ቤቱ ኃላፊ ውሳኔና የስራ አመራር ኮሚቴ ቃለጉባኤ ሳይኖር ለክልሎችና ለተለያዩ ተቋማት በስጦታ የተሰጡ ብዛታቸው 16 ተሽከርካሪዎች የተሰጣቸው ተቋም ስለመረከባቸው የተሰጠበትና የተረከቡበት ማስረጃ አልቀረበም፤

3.2 እርምጃ ያልተወሰደባቸው ያለፉት በጀት ዓመታት አዲት ግኝቶች፤

I. የ2012 በጀት ዓመት የሂሳብና የንብረት አዲት ግኝቶች፤

1. በሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱ ይሰሩ የነበሩ ሶስት ሠራተኞች ከሥራ በለቀቁበት ወቅት ለሥራ የተረከቧቸውን ቋሚ ዕቃዎች ወደ ሌላ ሰራተኛ ወይም የሥራ ክፍል በርክክብ ሳያስተላልፉ ወይም ለንብረት ክፍል ተመላሽ ሳይደረጉ ንብረቶቹ በሰራተኞቹ ሥም ብር 737,850.85 የሚያወጡ ንብረቶች የሚገኙ መሆኑ፤ ዝርዝራቸውም፡-

- 1.1. አቶ ንጉሴ ገረሱ በስማቸው በቋሚና በአላቂ ንብረቶች መቆጣጠሪያ ካርድ (User Card) ላይ ተመዝግቦ ከተረከቡት ንብረት ውስጥ ተመላሽ ሳይደረግ ከቀረው ብር 17,435.17 ውስጥ በ2014 በጀት አመት አዲት ብር 16,120.94 ማስረጃ የቀረበለት ሲሆን ቀሪው ብር 1,314.23 ማስረጃ ያልቀረበ መሆኑ፤

- 1.2. አቶ ሆነልኝ እንዳለው በስማቸው በቋሚና በአላቂ ንብረቶች መቆጣጠሪያ ካርድ (User Card) ላይ ተመዝግቦ

ከተረከቡትን ንብረት ውስጥ ተመላሽ ሳይደረግ ከቀረው የብር 3,576,610.00 ንብረት ውስጥ በ2014 በጀት አመት የብር 3,424,610.00 ዋጋ ያለው ንብረቶች ተመላሽ ያደረጉበት ማስረጃ ያቀረቡና ያረጋገጥ ሲሆን ቀሪው የብር 152,000.00 ዋጋ ያለው ንብረት ተመላሽ ያልተደረገ መሆኑ፤

1.3. አቶ ደረጀ ዋቅጅራ በስማቸው በቋሚና በአላቂ ንብረቶች መቆጣጠሪያ ካርድ (User Card) ላይ ተመዝግቦ የሚገኘውንና የተረከቡትን የብር 574,536.62 ቋሚ እቃዎች ተመላሽ ለማድረጋቸው ማስረጃ ያልቀረበለት መሆኑ፤

II. 2011 በጀት ዓመት የንብረት አዲት ግኝቶች፤

2.1 በሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱ ይሰሩ የነበሩ ወ/ሮ ገነት ማሞ ብሹ በስማቸው በቋሚና በአላቂ ንብረቶች መቆጣጠሪያ ካርድ (User Card) ላይ ተመዝግቦ የሚገኘውንና የተረከቡትን የብር 5,390.00 ቋሚ እቃዎችን ስለመመለሳቸው ማስረጃ ያልቀረበለት መሆኑ፤

2.2 ወ/ሮ ድጋፍነሽ ወርቁ ዋቀሩ በስማቸው በቋሚና በአላቂ ንብረቶች መቆጣጠሪያ ካርድ (User Card) ላይ ተመዝግቦ የሚገኘውንና የተረከቡትን የብር 7,272.86 ቋሚ እቃዎችን ስለመመለሳቸው ማስረጃ ያልቀረበ መሆኑ፤ ታውቋል፡፡

III. የ2010 በጀት ዓመት የሂሳብና የንብረት አዲት ግኝቶች፤

መሥሪያ ቤቱ ነሐሴ 15 ቀን 2009 ዓ.ም በወጪ ማስመስከሪያ ቁጥር 427705 ብር 3,253,520.61 በሱማሌ ክልል ወሃ ሥራዎች ኮንስትራክሽን ድርጅት በሱማሌ ክልል ለኳራንቲን ጣቢያ የውሃ መስመር ዝርጋታ ሥራ ቅድሚያ ክፍያ የፈጸመ ሲሆን ለቅድሚያ ክፍያው ሂሳብ በኮንስትራክተሩ የተሰጠ ደረሰኝ ያልቀረበለት መሆኑ፤

IV. የ2009 በጀት ዓመት የሂሳብና የንብረት አዲት ግኝቶች፤

4.1 የቀድሞው የእርሻና ተፈጥሮ ሀብት ሚኒስቴር ዴኤታ የነበሩት የአቶ ወንድራድ ማንደፍሮ ጥቅማ ጥቅሞች በበጀት ዓመቱ በተሰላው መሰረትበጠቅላላ ከተፈጸመው ብር 271,173.00 ክፍያ ላይ ብር 93,410.55 የሥራ ግብር መቀነስ ሲገባው ብር 49,910.55 ብቻ በመቀነሱ ብር 43,500.00 የሥራ ግብር ያልተቀነሰ መሆኑ፤

4.2 ብር 3,253,520.61 በሱማሌ ክልል ለኳራንቲን ጣቢያ የውሃ መስመር ዝርጋታ ሥራ ቅድሚያ ክፍያ የፈጸመ ደረሰኝ ያልቀረበለት መሆኑ፤

፤

የፌዴራል ዋና አዲተር መሥሪያ ቤት

ሚያዚያ/ 2016